

Даневич Марина
здобувач навчально-наукового інституту
Національної академії внутрішніх справ
Даневич Марина
спеціаліст учебно-научного института
Национальной академии внутренних дел
Danevych Maryna
Specialist research institute
National Academy of Internal Affairs

ПЕРЕДАЧА ОСОБИ НА ПОРУКИ ЗА СТАТТЕЮ 47 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

ПЕРЕДАЧА ЛИЦА НА ПОРУКИ ПО СТАТЬЕ 47 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

THE TRANSFER OF PERSONS ON BAIL UNDER ARTICLE 47 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Анотація. Стаття присвячена аналізу звільнення від кримінальної відповідальності як альтернативної форми протидії злочинності особи переданої на поруки відповідно передбаченого у ст. 47 Кримінального кодекса України.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, особа, підстава звільнення, уповноважена особа, злочин.

Аннотация. Статья посвящена анализу освобождения от уголовной ответственности как альтернативной формы противодействия преступности лица передаваемой на поруки соответственно предусмотренного в ст. 47 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: уголовная ответственность, лицо, основание освобождения, уполномоченное лицо, преступление.

Summary. This article analyzes exemption from criminal liability as an alternative form of combating crime transferred person on bail under st.47 provided for in the Criminal Code of Ukraine.

Key words: criminal liability, a person an excuse, agent, crime.

Основні напрями розвитку сучасного кримінального права й законодавства в цілому України відповідають загальносвітовим тенденціям з розширення можливостей застосування при вирішенні кримінально-правових конфліктів, засобів, які засновані не лише на примусі з боку держави, а й на заохоченні позитивної посткримінальної поведінки. З поміж загальних видів належної уваги слід приділити звільненню від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки, передбачене статтею 47 Кримінального кодексу України (далі — ККУ).

Кримінальна відповідальність — різновид юридичної відповідальності, а кримінальне покарання — наслідок кримінальної відповідальності. Суд не дифе-

ренціює кримінальну відповідальність щодо особи, а на підставі закону індивідуалізує підхід визначення долі особи, яка вчинила злочин, а саме: звільняє її від кримінальної відповідальності.

У разі вчинення злочинів середньої тяжкості та нетяжких злочинів суспільство нерідко зацікавлене врегулювати конфлікт, що виник, іншим шляхом, ніж застосувати покарання. При цьому суд та прокурор повинні приділити увагу дотриманню законних прав та інтересів потерпілої особи, суспільства та злочинця.

Дослідження даної теми проводили такі вчені, як В.І. Борисова, П.А. Вороб'я, В.О. Глушкова, П.С. Дагеля, М.І. Загороднікова, С.Г. Келіної, М.Й. Коржанського, М.І. Мельника, П.П. Михайленка,

А. А. Музики, В. О. Навроцького, Г. В. Новицького, В. І. Осадчого, А. О. Пінаєва та інші.

Мета цієї статті — дослідження змісту передачі на поруки за ст. 47 ККУ, елементи передумови та підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Відповідно до ст. 47 ККУ звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки може мати місце за сукупності таких умов [1]:

- 1) особа вчинила злочин вперше;
- 2) діяння належить до злочинів невеликої або середньої тяжкості;
- 3) особа, яка вчинила злочин, щиро покалася;
- 4) колектив підприємства, установи чи організації звернувся з клопотанням про передачу йому на поруки такої особи;
- 5) особа, яка вчинила злочин, не заперечує проти закриття кримінальної справи за даною нереабілітуючою підставою.

Матеріально-правовим елементом передумови звільнення особи від кримінальної у зв'язку з передачею її на поруки є вчинення нею вперше злочину невеликої або середньої тяжкості (ст. 12 КК України). Так, злочином середньої тяжкості відповідно до ч. 3 ст. 12 ККУ визнається такий злочин, за який законом дії особи кваліфіковані за статтею ККУ, яка передбачає максимальне покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше п'яти років. Чинний ККУ налічує майже 250 злочинів середньої тяжкості, зокрема: умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання (ст. 116 ККУ), необережне вбивство (ч. 1 ст. 119 ККУ), крадіжка (частини 1 та 2 ст. 185 ККУ), тощо. [2]

Взяття особи на поруки належить до числа необов'язкових (факультативних) та умовних. Факультативність звільнення від кримінальної відповідальності полягає в тому, що суд, навіть за наявності передумови і підстави, не зобов'язаний звільнити особу від кримінальної відповідальності, якщо визнає це недоцільним. Крім того, звільнення має для особи не остаточний, а умовний характер, що пов'язано з дотриманням наступних умов:

1) особа, яка була звільнена, повинна протягом року з дня її передачі її на поруки виправдати довіру колективу;

2) не ухилятися від заходів виховного характеру;

3) не порушувати громадського порядку. [3]

Кримінально-правовим наслідком виконання умов передачі на поруки є остаточне звільнення від кримінальної відповідальності за вчинений злочин після закінчення зазначеного строку (без ухвалення судового рішення), а наслідком неодержання особою хоча б однієї з умов — притягнення до кримінальної відповідальності. Вчинене особою, що була передана на поруки, нового злочину протягом строку поруки тягне за особою відповідальність за сукупністю злочинів (ст. 70 ККУ).

Повторна передача на поруки особи, яка вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості протягом строку поручительства за перший злочин, виключається. Разом з тим після благополучного закінчення річного строку поручительства факт передачі особи на поруки не є нездоланною перешкодою для її повторної передачі на поруки колективу, враховуючи всі обставини справи.

Отже, звільнення від кримінальної відповідальності за ст. 47 ККУ є факультативним (необов'язковим) для суду. Застосовуючи відповідну норму статті, суд повинен впевнитись, що виправлення конкретної особи, котра вчинила злочин, можливе без застосування кримінального покарання, а перебування цієї особи в колективі, який звернувся про передачу на поруки, сприятиме її виправленню. Разом з тим, відмова суду у задоволенні клопотання колективу повинна бути мотивованою.

Специфічність зазначеного виду звільнення від кримінальної відповідальності зумовлена, зокрема, активною участю громадськості (колективу підприємства, установи чи організації) щодо досягнення позитивних змін у соціальній поведінці винної особи.

Список використаної літератури

1. Кримінальний кодекс України. Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія / Ю. В. Баулін. — К.: Атіка, 2011. — 296 с.
3. Кримінальне право України: Науково-практичний коментар. Вид. 7-ме перероб. та доп./Відп. Ред.. Є. С. Стрельцов. — Х.: Оддісей, 2015. — 824 с.